

Brüssel, 26.4.2017
COM(2017) 250 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa sotsiaalõiguste samba loomine

{SWD(2017) 200 final}

{SWD(2017) 201 final}

{SWD(2017) 206 final}

„Me peame tõhustama tööd õiglase ja tõeliselt üleeuroopalise tööturu loomiseks. Osana sellest püüdlusest tahan ma välja arendada Euroopa sotsiaalõiguste samba, mis võtab arvesse Euroopa ühiskondade ja töömaailma muutuvaid olusid ning mida saab kasutada suunanäitajana euroala uuendatud lähenemise tarbeks. Euroopa sotsiaalõiguste samm peaks täiendama tulemusi, mida me oleme ELis töötajate kaitseks juba üheskoos saavutanud. Usun, et on hea mõte alustada selle algatusega euroala piires, jättes teistele ELi liikmesriikidele võimaluse soovi korral ühineda.“

president Jean-Claude Junckeri kõne olukorrast Euroopa Liidus,
Euroopa Parlament, 9. september 2015.

1. Sissejuhatus

Kaasavama ja õiglasema liidu loomine on Euroopa Komisjoni üks peamine prioriteet¹. Alates sellest, kui president Juncker teatas Euroopa sotsiaalõiguste samba loomisest, on komisjon aktiivselt suhelnud asjaomaste sidusrühmadega kõikidel tasanditel. 2016. aasta märtsis esitas komisjon Euroopa sotsiaalõiguste samba esialgse kavandi ja algatas tagasiside saamiseks ulatusliku avaliku konsultatsiooni². 2017. aasta jaanuaris korraldati konsultatsiooni lõpule viimiseks kõrgetasemeline konverents, mis põhines sidusrühmade üritustel ja kõikjalt Euroopast saadud teabel³.

Täna esitleb komisjon kõnealuse avaliku konsultatsiooni tulemusi ja oma lõplikku ettepanekut Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta. Sambasse on koondatud mitmed aluspõhimõtted, mille kaudu toetada õiglaseid ja hästi toimivaid tööturges ning sotsiaalhoolekandesüsteeme. Nagu on rõhutatud viie juhi aruandes majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimise kohta,⁴ on see väga oluline ka vastupidavamate majandusstruktuuride ehitamiseks. Seepärast on sammus kavandatud suunanäitajana euroala uuendatud lähenemise tarbeks, mille eesmärk on saavutada paremad töö- ja elamistingimused kõikides osalevates liikmesriikides. See on loodud peamiselt euroala tarbeks, kuid on avatud kõikidele ELi liikmesriikidele.

Kõnealuste põhimõtete ja õiguste elluviimine on ühine kohustus. Suurem osa samba elluviimiseks vajalikke vahendeid on kohalike, piirkondlike ja riikide ametiasutuste, aga ka sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna kättes. Euroopa Liit, ja eelkõige Euroopa Komisjon, võib aidata luua raamistikku, anda suuniseid ning pakkuda võrdseid võimalusi, järgides samas riikide olukorra iseärasusi ja institutsioonilist tausta. Kuna ELi tasandi meetmed on määrava tähtsusega, tuleb neid toetada ja järgida kõikidel vastutuse tasanditel.

¹ Vt Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjonile, „Euroopa uus algus: minu tegevuskava töökohtade loomiseks ning majanduskasvu, õigluse ja demokraatlike muutuste tagamiseks“, 15. juuli 2014.

² Vt COM(2016) 127 final, 8. märts 2016.

³ Vt avaliku konsultatsiooni tulemused lisatud dokumendist SWD(2017) 206, 26. aprill 2017.

⁴ Vt viie juhi aruanne majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimise kohta, 22. juuni 2015.

Arutelu Euroopa sotsiaalse mõõtme üle on osa laiemast mõttevahetusest, mis algatati EL 27 tuleviku üle. Komisjoni valge raamatuga Euroopa tuleviku kohta⁵ algas laiaulatuslik arutelu selle üle, millist tulevikku me enda, oma laste ja Euroopa jaoks soovime. Aruteludokumentis Euroopa sotsiaalse mõõtme kohta,⁶ mis avaldatakse koos paketiiga Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta, keskendutakse Euroopa ühiskondade ja töömaailma tulevasel kümnendil aset leidvale põhjalikule muutumisele ning selles on sätestatud võimalused sellele üheskoos reageerimiseks, luues Euroopat, mis hoiab, kaitseb ja avardab võimalusi. Rooma deklaratsioonis, mille ELi juhid võtsid vastu 25. märtsil 2017, rõhutati sotsiaalse Euroopa tähtsust. 17. novembril 2017 Göteborgis toimuval sotsiaalpartnerite tippkohtumisel arendatakse kõnealuseid ideid edasi.

Käesolevas teatises esitletakse Euroopa sotsiaalõiguste sammast ja visandatakse viis, kuidas selle rakendamisega edasi minna. Teatisega kaasneb rida seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke algatusi, mis on seotud töö- ja eraelu tasakaalu, töötajate teavitamise, sotsiaalkaitse kättesaadavuse ning tööajaga. Samba loogikat järgides ajakohastavad ja täiendavad nimetatud ettepanekud (kui need vastu võetakse) liidu õigustikku. Samba teksti toetab komisjoni talituste töödokument, milles esitatakse iga põhimõtte ja õiguse üksikasjalikum selgitus.⁷ Lisaks on kohapealsete edusammude jälgimiseks koostatud sotsiaalnäitajate tulemustabel⁸. Selle eesmärk on jälgida riikide suundumusi ja tulemuslikkust ning pakkuda poliitikasuuniseid majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames. ELi kui terviku puhul aitab tulemustabel hinnata edusamme sotsiaalvaldkonna AAA-reitingu saavutamise suunas.

2. Euroopa sotsiaalõiguste samba loomise põhjendus

Euroopa sotsiaalõiguste sammast esitletakse tänast ja homset maailma silmas pidades. Kuigi nii majanduslikud kui ka sotsiaalsed tingimused on Euroopas viimasel ajal paranenud, annavad eelmise kümnendi kriisi tagajärjed endiselt tunda, ulatudes pikaajalisest töötusest ja noorte töötusest vaesuse ohuni paljudes Euroopa osades. Samal ajal puutuvad kõik liikmesriigid kokku ühiskonnas ja töömaailmas aset leidvate kiirete muutustega. Nagu meenutati aruteludokumentis Euroopa sotsiaalse mõõtme kohta, on probleeme sama palju kui võimalusi. ELis on kasutusel maailma kõige edumeelsemad sotsiaalhoolekande süsteemid ning rikkalikult häid tavasid ja sotsiaalseid uuendusi, kuid ta peab vastu astuma ja kohanduma ennenägematute ühiskondlike probleemidega.

Sellega seoses annab Euroopa sotsiaalõiguste sammast inimestele uued ja tõhusamad õigused. Sambas sisalduvad 20 põhimõtet ja õigust, mis on jaotatud kolme kategooriasse:

⁵ Vt COM(2017) 2025, 1. märts 2017.

⁶ Vt COM(2017) 206, 26. aprill 2017.

⁷ Vt SWD(2017) 201, 26. aprill 2017.

⁸ Vt SWD(2017) 200, 26. aprill 2017.

võrdsed võimalused ja juurdepääs tööturule, õiglased töötingimused ning sotsiaalkaitse ja sotsiaalne kaasatus. Keskendutakse sellele, kuidas täita aluslepingutega antud lubadus pakkuda äärmiselt konkurentsitihedat sotsiaalset turumajandust, mille eesmärk on saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne areng. Kuigi põhimõtted ja õigused on ühised, ei eeldata, et neid oleks võimalik saavutada universaalse lähenemisviisi abil: sambaga tunnustatakse olukordade erinevust ja kõnealuste ühiste eesmärkide saavutamiseks kättesaadavate vahendite mitmekesisust.

Täna esitatud lõplikus ettepanekus Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta on võetud arvesse avalike konsultatsioonide käigus kogutud arvukaid panuseid (vt tekstikast nr 1). Konsultatsioonide järgselt täpsustati mitut näitajat 2016. aasta märtsi esialgse kavandiga võrreldes.

Tekstikast nr 1. Euroopa sotsiaalõiguste samba teemaline konsultatsioon

2016. aasta märtsist detsembrini viis komisjon läbi avaliku konsultatsiooni, et koguda tagasisidet samba esialgse kavandi kohta. See oli ühtlasi võimalus mõtiskleda töö- ja sotsiaalhoolekande süsteemide tuleviku üle ning arutleda, kas liidu õigustik täidab jätkuvalt oma eesmärgi, ning milline on samba võimalik roll majandus- ja rahaliidu juhtimisel.

Konsultatsiooni raames toimus ulatuslik arutelu teiste ELi institutsioonidega, riikide valitsustega ja parlamentidega, ekspertidega ning kodanikuihiskonnaga laiemalt. Sotsiaalpartneritel oli eriline roll erinõupidamistel, kus osalesid EL, riikide sektoriülesed organisatsioonid ja ELi valdkondlikud liidud. Kogu Euroopas toimus üle 60 sihtotstarbelise ürituse, mis hõlmasid rohkem kui 2 500 osalejat. Riiklikul tasandil korraldati sihtotstarbelisi konsultatsioone 27 liikmesriigis. Veebiküsimustikule saadi rohkem kui 16 500 vastust. 23. jaanuaril 2017 toimus kõrgetasemeline konverents, millega võeti konsultatsiooniprotsess kokku.

19. jaanuaril 2017 võttis Euroopa Parlament vastu sammast käsitleva resolutsiooni⁹. Regioonide komitee võttis vastu arvamuse 11. oktoobril 2016¹⁰ ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 25. jaanuaril 2017¹¹. Komisjon sai arvamusi ka 21 riigi valitsustelt¹² ja ministrid arutasid sammast mitmel nõukogu istungil.

Konsultatsiooni käigus määrati kindlaks neli suundumust, mida samba raames tuleks käsitleda: i) kriisi sotsiaalsed tagajärjed, sealhulgas kasvav vaesus ja tõrjutus, ebavõrdsus ja töötus, tagasihoidlik majanduskasv ja konkurentsivõime; ii) töö tulevik ja kujunev digitaalne tööturg; iii) demograafiline areng, täpsemalt Euroopa elanikkonna vananemine ning iv) liikmesriikide majanduslik erinevus. Kõnealused kitsaskohad on suunanud täna esitletava Euroopa sotsiaalõiguste samba kujundamist.

⁹ 2016/2095(INI).

¹⁰ CDR 2868/2016.

¹¹ SOC/542-01902-00-01-ac.

¹² Austria, Belgia, Eesti, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Leedu, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Taani, Tšehhi Vabariik, Ungari ja Ühendkuningriik.

Üldiselt nähtus konsultatsioonist, et Euroopa sotsiaalõiguste sammast toetatakse kui võimalust luua sotsiaalsem Euroopa. Samas kinnitas see, et Euroopa majanduslikud ja sotsiaalsed probleemid on omavahel seotud ning vajavad järjepidevaid meetmeid kõikidel tasanditel. Eelkõige osutasid paljud vastajad asjaolule, et samba eesmärk ei peaks olema sotsiaalpoliitika ühtlustamine kõikjal ELis.

Konsultatsiooni üksikasjalikum ülevaade on esitatud komisjoni talituste töödokumendis, mis avaldati koos käesoleva teatisega¹³.

Nimetatud probleemidel on eriline tähendus Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimisel, nagu rõhutati viie juhi aruandes 2015. aasta juunis¹⁴. See ei ole mitte ainult sotsiaalne vajadus, vaid ka majanduslikult hädavajalik. Tööhõivealased ja sotsiaalsed tingimused on euroala piires väga erinevad, seda osalt kriisist tulenevalt, kuid samuti kriisile eelnenud aastatel kuhjunud tasakaalustamatuse tõttu. Nagu aruandest nähtub, on majandus- ja rahaliidu sujuvaks toimimiseks äärmiselt olulised tõhusad ja vastupidavad tööturud, millega edendatakse tööhõive kõrget taset ja mis on võimelised taluma lööke, tekitamata seejuures töötust. Aja jooksul aitavad nad kaasa liikmesriikide tulemuslikkuse ühtlustumisele ja kaasavama ühiskonna loomisele. Lisaks tööturule on oluline tagada, et kõigil kodanikel oleks juurdepääs sobivale haridusele ning et paigas oleks tõhus, ühiskonna kõige haavatavamaid kaitsev sotsiaalkaitsesüsteem, sealhulgas sotsiaalkaitse miinimumtase. Lõpetuseks rõhutatakse aruandes vajadust minna kaugemale ja pürgida riikide tööturgude tõhusama lõimimise suunas, hõlbustades geograafilist ja tööalast liikuvust. See eeldab õiglasi ja jõustatavaid võrdseid võimalusi nii avaliku sektori asutustele, töötajatele kui ka ettevõtjatele.

Sammas on seega loodud eelkõige euroala liikmesriikidele, kuid seda võib kohaldada kõikidele liikmesriikidele, kes soovivad selles osaleda.

¹³ Vt SWD(2017) 206, 26. aprill 2017.

¹⁴ Vt „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“, Jean-Claude Junckeri poolt koostöös Donald Tuski, Jeroen Dijsselbloemi, Mario Draghi ja Martin Schulziga koostatud aruanne, juuni 2015.

3. Samba poliitiline ja õiguslik laad

Samba koostamisel on saadud inspiratsiooni Euroopas olemasolevatest mitmekülgetest tavadest ning sammas põhineb ELi ja rahvusvahelise tasandi tugeval õigustikul. Paljud kõnealustest väärtustest olid sätestatud juba Rooma lepingutes 1957. aastal ning need on saavutanud laialdasema üleilmse tunnustuse tänu sellistele rahvusvahelistele organisatsioonidele nagu ÜRO, Rahvusvaheline Tööorganisatsioon ja Euroopa Nõukogu. Eelkõige lähtub sammas nii 18. oktoobril 1961 Torinos allakirjutatud Euroopa sotsiaalharta kui ka liidu 1989. aasta harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta, milles on sätestatud sotsiaalsed põhiõigused. Samal ajal on ka ELi sotsiaalõigustik viimase 30 aasta jooksul arenenud, seda tänu aluslepingute uutele sätetele, Euroopa Liidu põhiõiguste harta vastuvõtmisele, uutele õigusaktidele ja Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikale. ÜRO 2030. aasta kestliku arengu eesmärkide vastuvõtmine on pakkunud uue tegevuskava, et käsitleda tasakaalustatult ja terviklikult vaesuse kaotamist ning säästva arengu majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast mõõdet.

Lõplikus tekstis võetakse ühtlasi täielikult arvesse ulatuslikumaid poliitilisi kaalutlusi ja õiguslikke piiranguid. Liikmesriikidel ja, paljudes valdkondades, sotsiaalpartneritel on peamine või isegi ainupädevus valdkondades, nagu tööõigus, miinimumpalk, haridus, tervishoid ja sotsiaalkaitsesüsteemide korraldamine. Samuti kannavad nad põhiosa Euroopa sotsiaalõiguste sambaga hõlmatud valdkondade rahastamisest. Sambaga sätestatud põhimõtted ja õigused tuleb rakendada nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil, võttes täiel määral arvesse nende vastavat pädevust. See on ühtlasi kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega, millega nähakse ette, et ELi tasandil tegutsetakse üksnes siis, kui eesmärke saab paremini saavutada liidu tasandil ja kõnealune tegevus ei lähe kaugemale, kui on vajalik aluslepingute eesmärkide saavutamiseks. Nimetatud põhimõtetega tagatakse, et otsused tehakse võimalikult lähedal liidu kodanikele ja et ELi tasandil kavandatavad meetmed põhinevad tõendatud lisaväärtusel. Seda eeldavad kodanikud ning see on ühtlasi kõige tõhusam ja tulemuslikum.

Sambaga kinnitatakse juba ELi ja rahvusvahelises õigustikus kehtivaid õigusi ning täiendatakse neid, et võtta arvesse uut reaalsust. Nõnda ei mõjuta sammas ELi õigusaktide siduvates sätetes juba sisalduvaid põhimõtteid ja õigusi. Pannes kokku eri aegadel, eri viisidel ja eri vormides kehtestatud õigused ning põhimõtted, on selle eesmärk muuta need inimeste ja kõikide tasandite osalejate jaoks nähtavamaks, arusaadavamaks ja selgesõnalisemaks.

Seega kehtestatakse sambaga raamistik osalevate liikmesriikide tulevase tegevuse suunamiseks. See on põhjus, miks sammas esitatakse komisjoni soovitusena, millega kaasneb ettepanek institutsioonide vahelise teadaande kohta. Komisjon võtab soovitusel vastu täna, tuginedes Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 292. Nii nagu Euroopa Liidu põhiõiguste harta puhul, arutatakse ettepanekut institutsioonide vahelise teadaande kohta Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.

Sammast rakendatakse mitmekesistes oludes ja muutuvates sotsiaal-majanduslikes keskkondades. Samas kui sammas toimib võrdlusraamistikuna, on see loodud dünaamilise

vahendina, mis annab kõikide tasandite osalejatele manööverdamisruumi tegutseda vastavalt nende pädevusele ja ajakohastada nende vahendeid konkreetsetes olukordades. Eelkõige tuleks soodustada poliitikaeksperimente ja sotsiaalseid uuendusi, mis vastaksid uutele väljakutsetele ja millest oleks kasu kõigil. Nagu allpool osutatud, võetakse ja tõhustatakse ELi tasandil hulgaliselt meetmeid edusammude jälgimiseks.

Sambas sisalduvad põhimõtted ja õigused pakuvad huvi kodanikele, avaliku sektori asutustele ning kõikide tasandite sotsiaalpartneritele. Samba õiguslikku olemust arvesse võttes ei ole kõnealused põhimõtted ja õigused otse jõustatavad: need tuleb muuta sihtotstarbeliseks tegevuseks ja/või jagada eri õigusaktideks asjakohasel tasandil. Seda selgitatakse täpsemalt samba kaasnevas komisjoni talituste töödokumendis¹⁵.

Paljudel juhtudel ei ole põhiprobleem õiguste tunnustamine, vaid pigem nende tegelik kasutuselevõtt. On juhuseid, kus kodanikud ei saa oma õigusi täiel määral kasutada, kuna ei olda teadlikud kehtivatest õigusaktidest või ei ole neid rakendatud või jõustatud. Seepärast on jätkustrateegia oluline rõhk asetatud kehtivate õiguste tõhusamale jõustamisele. Sellise meetme näide on õigustiku hiljutine hindamine töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas. Korraldati ulatuslik konsultatsioon, et hinnata kehtivate õigusaktide tõhusust, tulemuslikkust, asjakohasust ja ühtsust ning kavandada strateegia, tagamaks töötajate tervise ja ohutuse tõhusam kaitse, milles võetakse arvesse halduskoormust ja VKEde erivajadusi¹⁶.

4. ELi tasandi järelmeetmed

Võttes arvesse eespool selgitatud poliitilisi ja õiguslikke kaalutlusi, on samba rakendamine peamiselt riikide valitsuste, avaliku sektori asutuste ja kõikide tasandite sotsiaalpartnerite ülesanne. Seda, kas ELil on õiguslik pädevus võtta meetmeid, on lähemalt selgitatud kaasnevas komisjoni talituste töödokumendis¹⁷. Käesoleva jao ülejäänud osas keskendutakse ELi tasandi järelmeetmetele.

Euroopa tasandil võetakse kasutusele kõik eri kättesaadavad vahendid: ELi õigus, milles keskendutakse juba kehtiva õigustiku jõustamisele ning mida vajaduse korral ajakohastatakse ja täiendatakse; sotsiaaldialoog ELi sotsiaalpartneritega suhtlemiseks ja nende töö toetamiseks; poliitikasuunised ja soovitused majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta kaudu ning rahaline toetus mitmesuguste ELi fondide kaudu. Lisaks toetab samba rakendamist uus sotsiaalnäitajate tulemustabel, mis võimaldab jälgida tulemuslikkuse alal tehtud edusamme.

Euroopa sotsiaalõiguste samba heakskiitmine

¹⁵ Vt SWD(2017) 201, 26. aprill 2017. Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid kohaldatakse liidu kodanike ja seaduslikku elukohta omavate kolmandate riikide kodanike suhtes.

¹⁶ Vt COM(2017) 12, 10. jaanuar 2017.

¹⁷ Vt SWD(2017) 201, 26. aprill 2017.

Komisjon teeb ettepaneku, et Euroopa sotsiaalõiguste samba kuulutavad pidulikult välja ELi institutsioonid. Komisjon algatab koos Euroopa Parlamendi ja nõukogu eesistujariigiga arutelu täna esitatud teadaande kavandi põhjal. 17. novembril 2017 Rootsisis toimival sotsiaalpartnerite tippkohtumisel arendatakse kõnealuseid ideid edasi, tehes seda kooskõlas Euroopa sotsiaalset mõõdet käsitleva laiema aruteluga. Kuni selle ajani toimib täna vastu võetud soovitus võrdlusalusena ja käesoleva teatisega luuakse raamistik komisjoni tulevastele meetmetele. Täna vastuvõetud soovitus muutakse vastavalt ELi institutsioonide lõplikule ühisteadandaale.

ELi õiguse ajakohastamine ja täiendamine, kui see on vajalik

ELi õigusaktidel on jätkuvalt põhiroll aluslepingutes sätestatud kodanike õiguste tagamisel. Mitme sambas sisalduva põhimõtte ja õiguse kehtima hakkamiseks on vaja teatavaid täiendavaid seadusandlikke algatusi. Komisjoni üks olulisi jätkuval eesmärke on ELi õigusaktide ajakohastamine ja eesmärgikohaseks muutmine. Seda kajastavad hiljutised algatused, nagu sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimine, töötajate lähetamine, ELi töötervishoiu ja tööohutuse raamistiku läbivaatamine ning Euroopa juurdepääsetavuse akt, et parandada siseturu toimimist juurdepääsetavate toodete ja teenuste osas, nii et sellest saaksid kasu puudega ja eakamad inimesed. Sambaga pakutakse uus viis, et hinnata, kas ELi kehtivad õigusaktid on koostatud ning neid hallatakse eesmärgipärasel ja uutele probleemidele vastaval viisil. Samba käivitamisega kaasneb esimene kogum seadusandlikke algatusi, mis on seotud töö- ja eraelu tasakaalu, sotsiaalkaitse kättesaadavuse ning töötajate teavitamisega. Täiendavad algatused sambas sisalduvate põhimõtete ja õigustega hõlmatud valdkondades tehakse tulevikus osana komisjoni iga-aastase tööprogrammi ettevalmistus- ja aruteluprotsessist.

ELi õiguse parem jõustamine

Lisaks uutele seadusandlikele algatustele keskendutakse Euroopa sotsiaalõiguste sambaga kehtivate õigusaktide tulemuslikule rakendamisele. Samba loomine annab võimaluse rakendada ja jõustada kehtivat õigustikku tõhusamalt, tehes seda ka muude kui seadusandlike meetmetega. Tõhusam rakendamine hõlmab toetust järgmisele: suurem teadlikkus õigustest, jõustamismehhanismid või, vajaduse korral, tõhusamad tõlgendamissuunised. Hiljutine Euroopa jagamismajanduse tegevuskava¹⁸ ja täna avaldatud tööaja direktiivi käsitlev tõlgendav teatis on kaks temaatilist näidet selle kohta, millised võivad olla kõnealused suunised¹⁹. Tuginedes sotsiaalpartneritelt saadud teabele, uurib komisjon, kus on rakendamisel tekkinud lüngad, ja otsustab, milliseid meetmeid vajatakse.

Sotsiaaldialoogi toetamine ELis

Praegune komisjon on oma ametiaja algusest peale toetanud ELi tasandi sotsiaaldialoogi taaskäivitamist, andes uut hoogu sotsiaalpartnerite kaasamisele ELi poliitikasse ja

¹⁸ COM(2016) 356, 2. juuni 2016.

¹⁹ C(2017) 2601, 26. aprill 2017.

õigusloomesse ning sotsiaaldialoogi soodustamisele kõikidel tasanditel. Ühisavalduses „Sotsiaaldialoogi uus algus“, millele kirjutasid 2016. aasta juunis alla ELi sotsiaalpartnerid, nõukogu eesistujariik ja komisjon, kinnitati ühist pühendumist sotsiaaldialoogi raamtingimuste, tõhususe ja kvaliteedi parandamisele kõikidel tasanditel. Hästitoimiva sotsiaaldialoogi alus on kahepoolne koostöö tööandjate ja ametiühingute vahel. Aktiivsena vananemist käsitlev raamleping ja põlvkondade vaheline lähenemisviis, millele ELi tasandi sotsiaalpartnerid kirjutasid alla 2017. aasta märtsis, on näide sellest, kuidas sotsiaalpartnerid saavad aidata kaasa paremale juhtimisele ning tõhusamatele sotsiaal- ja majandusreformidele.

Edusammude jälgimine majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames

Komisjoni praeguse koosseisu ametiaja algusest peale on sotsiaalküsimusi integreeritud majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raamesse ja neid tõhustatud. Analüüsi ja soovitusetega kajastatakse ja edendatakse Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid, hinnates, jälgides ning võrreldes põhimõtete rakendamiseks tehtud edusamme. Paljudes valdkondades, nagu töökaitsealane seadusandlus, töötushüvitised, miinimumpalgad, miinimumsissetulek ja oskused, tehakse võrdlusanalüüs ning vahetatakse parimaid tavasid²⁰. Edusammude jälgimist toetab uus sotsiaalnäitajate tulemustabel, mis koosneb piiratud arvu olulistest olemasolevatest näitajatest tööhõive ja sotsiaalsete suundumuste hindamiseks²¹. Tulemustabelit arutatakse asjaomaste nõukogu komiteedega, et lisada see ühisesse tööhõivearuandesse, mis avaldatakse igal sügisel Euroopa poolaasta raames. Samuti võiks see olla võrdlusaluseks euroala sotsiaalset mõõdet ja Euroopat üldiselt käsitlevate jõupingutuste puhul.

Järelduste tegemine Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimiseks

Euroopa sotsiaalõiguste sammas on osa jõupingutustest algatada uus lähenemisprotsess majandus- ja rahaliidus. See põhineb veendumusel, et lähenemine paremate sotsiaal-majanduslike tulemuste, sotsiaalse toimetulekuvõime ja õigluse saavutamiseks on oluline alus integreeritumale ja stabiilsemale Euroopale ning et see on pakiline majandus- ja rahaliidu jätkusuutlikkuse seisukohast. Tulevikku vaadates sõltub euroala edu suurel määral riikide tööturgude ja sotsiaalhoolekande süsteemide tõhususest ning majanduse võimest šokkidele sujuvalt reageerida ja nendega kohanduda ning lahendada tulemuslikult nende sotsiaalseid tagajärgi. Ühtlasi sõltub see riikide majanduste võimest parandada elatustaset ja kasvupotentsiaali. See eeldab kõrgetasemelist haridust ja koolitust, hästi toimivaid tööturgusid, mis võimaldavad tõrgeteta jagada vahendeid, kuid samuti hästi kujundatud sotsiaalkaitse-süsteemide olemasolu, et pakkuda automaatset stabiliseerumist, vältida ja vähendada vaesust ning toetada tööturu taasintegreerimist. Kookõlas viie juhi aruandega võib teatavate sambaga kehtestatud põhimõtete ja õiguste eesmärk olla siduvamate standardite loomine, mis vastab majandus- ja rahaliidu süvendamisprotsessile.

ELi rahaline toetus

²⁰ Nõukogu komiteedega on nimetatud valdkondades töö juba käimas.

²¹ Vt SWD(2017) 200, 26. aprill 2017.

ELi fondid, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond, toetavad jätkuvalt Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist. Eelkõige on samba mitme põhimõtte toetamisel põhiroll 2014.–2020. aasta rakenduskavadel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames, samuti teistel olulistel rahastamisprogrammidel, nagu noorte tööhõive algatus, programm „Erasmus+“, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond ja Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks. Sammas on ühtlasi võrdlusalus ELi 2020. aastale järgneva finantsplaneerimisperioodi kavandamisel. Komisjon teeb tihedat koostööd liikmesriikide, kohalike ja piirkondlike ametiasutustega, tagamaks et ELi tulevane rahastamine oleks suunatud kindlaks määratud prioriteetidele ja et liikmesriigid loovad vajaliku struktuuri, millega tagatakse, et nimetatud rahastamisvahendeid on võimalik kasutada seal, kus neid kõige enam vajatakse.

5. Kokkuvõte

Euroopa sotsiaalõiguste samba teemalises konsultatsioonis rõhutati nende sotsiaalsete ja majanduslike probleemide ulatust, millega Euroopa ja eriti euroala silmitsi seisavad, kuid selles kinnitati ka probleemide ühisjooni ja vajadust tegutseda ühiselt ja viivitamata, et suunata Euroopa tagasi kaasavama majanduskasvu ja suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse teele. Kõnealused jõupingutused on osa laiemast poliitilisest ja majanduslikust strateegiast, mis algatati Euroopa tasandil, et reageerida viimase kümnendi kriisile ja see ületada.

Euroopa sotsiaalõiguste sambaga kehtestatakse konkreetsed põhimõtted ja õigused, mida tuleb ELi ja riikide tasandil konkreetsemaks muuta. Selles asetatakse esikohale kodanikud ja sätestatakse ühised edasised sammud, et pakkuda võrdseid võimalusi ja juurdepääsu tööturule, õiglasi töötingimusi ning sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust. Nimetatud põhimõtted ja õigused on olulised ka laiaulatuslikumas arutelus EL 27 tuleviku üle.

Liikmesriigid, nende avaliku sektori asutused, kõikide tasandite sotsiaalpartnerid ja ELi institutsioonid jagavad ühist vastutust tegutseda jõukama ja õiglasema Euroopa nimel, kus majanduslik ja sotsiaalne areng käivad käsikäes. Sambaga seatakse tähised tulevasteks tegevusteks ja rida ELi algatusi esitatakse täna käesoleva paketi osana. Komisjon teeb jätkuvalt väga tihedat koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et hõlbustada samba väljakuulutamist, ning sidusrühmadega, et jälgida kogu tegevust kõikidel tasanditel.